

TÜRKİYE'DE ZOOTEKNİ BİLİMİ VE EĞİTİMİNİN TARİHİ

Cumhuriyet ve Tarımsal Yüksek Öğrenim

- Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye’de Ziraat Mühendisi yetiştiren tek Yüksek Öğretim Kuruluşu Halkalı Yüksek Ziraat Mektebi’dir.
- 1923 yılından başlayarak bu mektepten mezun olan birçok genç Ziraat Mühendisleri gruplar halinde özellikle Almanya'ya gönderilmiştir (Pekel 2003).
- Bu amaçla, genç mühendislere ileri bir tarımsal öğretim yapma ve modern araştırma teknik ve yöntemlerini tanıma ve öğrenme olanağı sağlanmıştır(Pekel 2003).

- Daha sonra Türkiye'ye geri dönen bu mühendisler devlet kuruluşlarında görev alarak yeni devletin tarımsal organizasyonunu kurma, işletme ve geliştirme görevlerini üstlenmişlerdir(Pekel 2003).
- Başlangıçta Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü, Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü ve Orman Genel Müdürlüğü şeklinde yapılanan Tarım Bakanlığı, gelişen ihtiyaçlar dikkate alınarak, sonraki dönemlerde bu üç ana birimden pek çok yeni kuruluş geliştirmiş ve Ziraat Mühendisleri'ne de büyük ölçüde çalışma ortamı açılmıştır(Pekel 2003).

- 1928 yılında İstanbul Halkalı'daki Yüksek Ziraat Mektebi kapatılmış, Ankara'da Ziraat alanında Yüksek Öğretim ve Araştırma yapacak bir kurumun açılmasına karar verilmiştir. Halkalı Yüksek Ziraat Mektebi öğrencileri de İstanbul Yüksek Orman Mektebi'ne aktarılmıştır(Pekel 2003).
- Halkalı Ziraat Mektebi Alisi 1892 yılında ziraat öğretimine başlamış ve kapatılana kadar 36 yıl süre ile Ziraat Mühendisleri yetiştirmiştir(Pekel 2003).
- Halkalı Yüksek Ziraat Mektebinde öğretim süresi 4 yıl ve yatılı eğitim vermiştir.
- Yüksek Ziraat Enstitüsü'nün öncüsü olarak 1930 yılında Keçiören yolu üzerindeki eski ziraat mektebi binasında 4 yıl yatılı eğitim veren "Ankara Yüksek Ziraat Mektebi" açılmıştır.
- Öğrenciler öğretiminin ilk yılını Atatürk Orman Çiftliğinde staj yaparak geçirmekteydiler.

Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü

- Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce 10 Haziran 1933 tarihinde kabul edilen ve 20 Haziran 1933 tarihinde yayınlanan 2291 sayılı kanun ile Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü (YZE) kurulmuş ve YZE'nin 4 fakültesinden biri olan Ziraat Fakültesi'nin içinde **“Zootečni Enstitüsü”** yerini almıştır.
- YZE ilk kurulduğu dönemde eğitim ve öğretim çalışmalarını Alman bilim adamlarının katkılarıyla gerçekleştirmiştir. Bu dönemde Zootečni Enstitüsü Müdürlüğü'nü (1933'ten 1939'a kadar) Prof. Dr. Walter Spöttel yapmıştır.

Zootekni Enstitüsü'nde Alman öğretim üyeleri ile birlikte görev yapan ilk Türk öğretim üyeleri;

- Kadri Bilgemre, Selahattin Batu, İbrahim Yarkın, İsfandiyar Esad-Kadaster, Sedat Kansu, Şükrü Bulgurlu, Orhan Düzgüneş, Macit Eker, Cemalettin Akpınar, Rezan Şahinkaya, Reşit Sönmez ve Kemal Bıyıkoğlu'dur.
- Alman öğretim üyelerinin 1938 yılından itibaren Türkiye'den ayrılmasıyla Zootekni Enstitüsü akademik kadrosu tamamen Türk öğretim üyelerinden oluşmuştur.

- Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce 30 Haziran 1948 tarihinde kabul edilen 5234 sayılı "Üniversiteler Kanunu'na ek kanun" ile YZE kapatılmış ve bu tarihe kadar YZE bünyesinde bulunan Ziraat Fakültesi, Ankara Üniversitesi'ne bağlanmıştır.
- 13.10.1953 tarih ve 8532 sayılı öğretim ve imtihan yönetmeliği ile A.Ü. Ziraat Fakültesi'nde bölüm sistemine geçilmiş ve Zootekni Enstitüsünün adı "**Hayvan Yetiştirme ve Islahı**" (HYI) olarak değiştirilmiştir. HYI Bölümü; Zootekni Kürsüsü, Küçük Evcil Hayvanlar Yetiştirme ve Islahı Kürsüsü, Besin Maddeleri ve Hayvan Besleme Kürsüsü ve Su Ürünleri Kürsüsü'nden oluşmuştur.

- 6 Kasım 1981 tarihli 2547 sayılı “Yüksek Öğretim Kanunu” ile HYI Bölümü’nün adı **Zootekni Bölümü** olmuştur. O tarihten günümüze A.Ü.Z.F. Zootekni Bölümü üç ana bilim dalı (**Hayvan Yetiştirme ve Islahı, Yemler ve Hayvan Besleme ve Biyometri-Genetik Anabilim Dalı**) ile görevini sürdürmektedir.

ZOOTEKNİ BÖLÜMÜNÜN HEDEFLERİ

- Hayvancılık alanında hizmet verecek zooteknist/ziraat mühendisleri yetiştirmek, bilim insanı yetiştirmek, ARGE faaliyetleri planlayarak ve yürüterek hayvancılık bilimine bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde katkı yapmaktır.
- Bu kapsamda Zootekni Bölümü lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim vermekte, konu alanında araştırmalar planlamakta ve yürütmekte, özel ve kamu kurum ve kuruluşlarına bilgi desteği sağlamaktadır.

Kaynaklar

- Pekel, E. 2003. Türkiye'de zootekni eğitimindeki değişimler, gelecek ile ilgili bazı görüş ve düşünceler. Teblię
- Çiftçi, C. Y. , Çiftçi H.2009. Yüksek Ziraat Enstitüsü'nde Yapılan Doktora ve Doçentlik Çalışmaları ile Özetleri. (30 Ekim 1933 - 30 Haziran 1948) Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi. Yay. No. 1499; Bilimsel Araştırma ve İnceleme: 823. Ankara 2009